
Een **krachtige & circulaire regio**,
daar werken we **samen** aan

Toolkit Circulaire Economie

Aan de slag!

Inhoud Toolkit

Inzichten

- Hierom verdient circulariteit prioriteit
- Wat valt er onder circulaire economie en wat niet?
- Goede voorbeelden in de regio

Tools

- Hulpstukken
- De spotlights van gemeenten
- De sleutels van gemeenten

“Met het Themacafe hebben we de Maand van de Circulaire Economie afgetrapt. Nu is het aan u om de inspiratie van het Themacafe om te zetten in daden.

Deze toolkit helpt u bij het opstellen van uw verkiezingsprogramma en bij het pionieren met de circulaire economie. De belangrijkste aspecten van wat de gemeentelijke organisatie kan doen zijn bij elkaar gebracht. Gemeenten hebben een essentiële sleutel in handen voor de vervolgstap.”

Wethouder Willy Knop
Namens de Kopgroep Circulaire Economie Regio West-Brabant

Raadsleden en pioniers aan zet

Lessen uit het Themacafe

- *De doelstelling van 50% minder verbruik van grondstoffen in 2030 betekent 25% reductie per collegeperiode.*
- *Overheid, bedrijven, onderwijs; wijs niet naar elkaar maar begin zelf.*
- *West-Brabant; wees trots zijn dat we voorop lopen!*

*'Gemeenten maken het verschil met beleid, inkoop en opdrachtgeverschap',
Klaske Kruk – Circular Hero 2021*

Klik [hier](#) om het Themacafé terug te kijken

Zonder hergebruik zijn Parijse klimaatdoelen onhaalbaar

"Met alleen de energietransitie bereiken we hooguit 15% procent van de Parijsdoelstellingen, de andere 85% procent zal moeten komen uit het bouwen van een mondiaal circulair systeem." (World Economic Forum)

"De opwekking van duurzame energie neemt weliswaar snel toe, maar de concentratie van broeikasgassen stijgt nog steeds verder. We veranderen onze manier van denken en doen te weinig.

Investerings in klimaatbeleid gaan allemaal over energie; terwijl ze zouden moeten gaan over datgene waar die energie voor nodig is: productie, materialen, bouw, reizen, transport, voedsel, kleding."
(Kunnen we het slim zonder, of met minder doen?)

(Wouter van Dieren, lid van de Club van Rome)

"Van alles wat we maken gooien we wereldwijd 90% weg." (World Economic Forum)

Inzicht

Hierom verdient circulariteit prioriteit

Regio West-Brabant

Verhelderend [artikel](#) in NRC

Gescheiden afvalinzameling is géén circulaire economie!

Volgens het RVO bepalen de volgende drie vragen of iets geclassificeerd wordt als circulair:

- Heeft project effect op grondstofbesparing/kringloop grondstoffen incl. water?
- Hoe wordt afval of biotische grondstof toegepast?
- Is het vernieuwend t.o.v. de normale gang van zaken in Nederland?

Wel circulair	Niet circulair
Grondstofgebruik vermijden	Grondstofbesparing door efficiency verbeteringen
Eiwittransitie (teelt van algen, wieren etc.)	Duurzame energieopwekking door zon, wind
Biobased materialen	Warmteterugwinning
Auto delen	Elektrisch rijden
Tweedehands gebruik, opknappen van producten	Vervangen van materiaal A door lichter materiaal B

Inzicht

Dit is circulaire economie

Klik [hier](#)
voor het RVO-eindrapport

Hoe hoger op R-ladder, hoe lager het grondstofgebruik

De mate van circulariteit wordt vaak gerelateerd aan de zogenaamde R-ladder. Hoe hoger een strategie op deze lijst (ladder) van circulariteitsstrategieën staat, hoe circulairder de strategie is. Waarbij R1 de hoogste trede is.

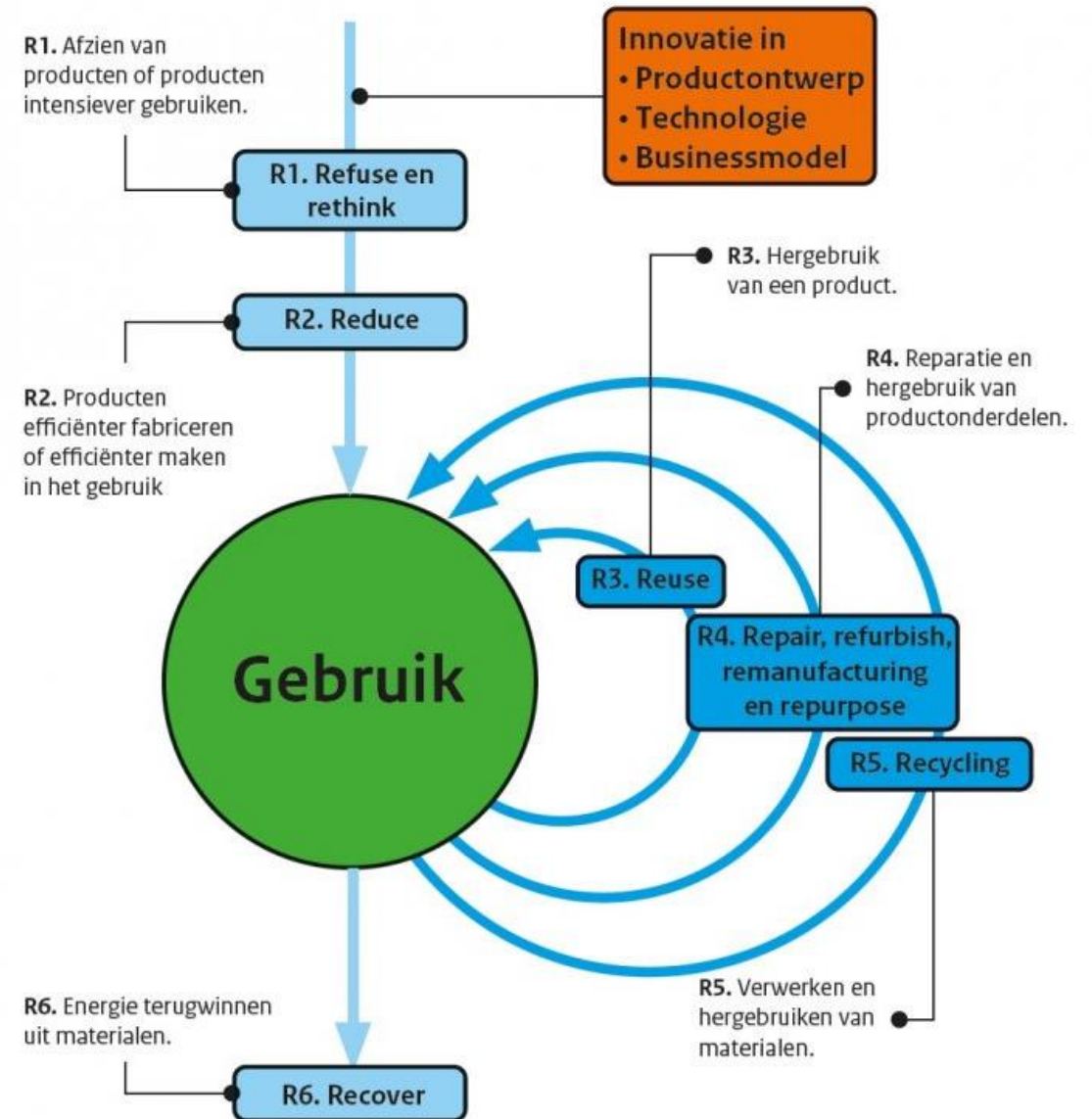
Deze R-ladder wordt ook gebruikt door het PBL om de Circulaire Economie in Nederland te monitoren.

Inzicht

Dit is circulaire economie

R-ladder met strategieën van circulariteit

West-Brabant heeft alles om circulaire top-regio te worden

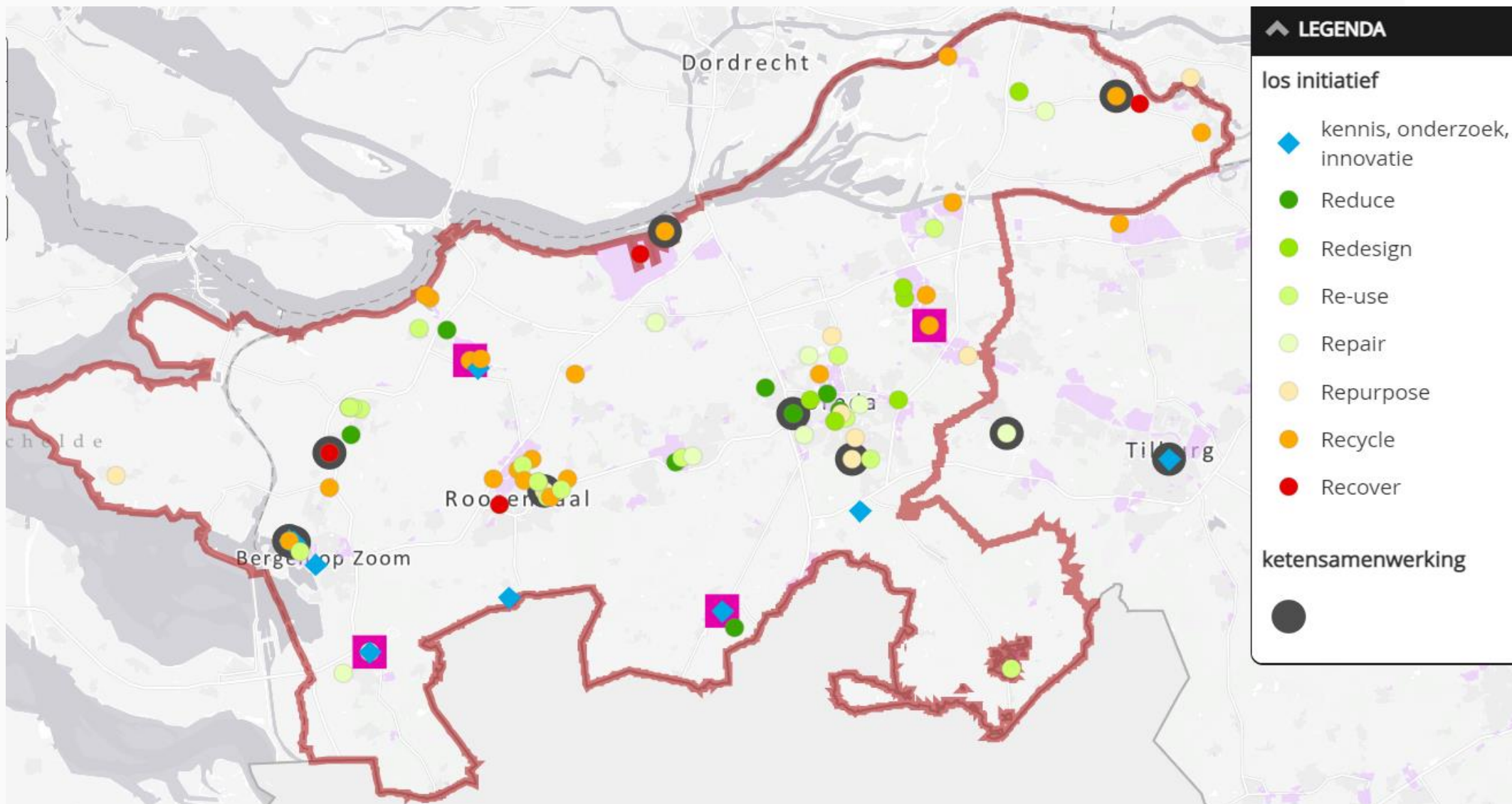
Field labs/werkplaatsen						Thema's CE	
Logistiek	Port of moerdijk	Maritiem Werkendam	Theodorus haven BoZ				Business modellen
Biobased	CoeBBE	Side stream valley	The Greenery	Cosun Innovation Center NAC	BAC		Lokale ketens
Biobased/Groene Chemie	GCC	Pyrolyseproeftuin					Ketensamenwerking
Agrofood	Altena Kringloop landbouw	DAB LAB	Treeport	Nieuw Prinsenland			Technische innovatie
High Tech maintenance	Aviolanda						Sociale Innovatie
Creatieve Dienstverlening	STEK Breda	Creative foundation Breda					
Bouw & Consumptiegoederen	bredacirculair.nl	Kringloop & Milieustraten	SustainABLE Breda				

- Sterke combinatie van chemie, agroproductie, havens en logistiek
- Meerdere gespecialiseerde clusters waar aan circulaire economie wordt gewerkt
- Veel initiatieven, nog (te) vaak laag op de [R-ladder](#)

Inzicht

Hier gebeurt het

Circulaire initiatieven in de regio

(dit overzicht is niet volledig)

Klik [hier](#) voor
toelichting op initiatieven

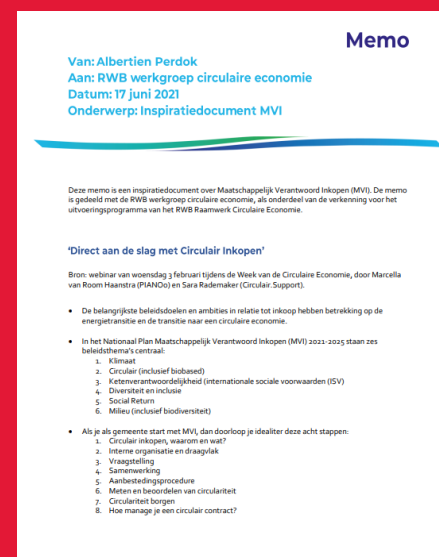
Hulpstukken voor beleid Circulaire Economie

Raamwerk CE
Regio West-Brabant

Circulaire inspiratiegids
Natuur en Milieufederaties

Inspiratiedocument
Circulair Inkopen

Podcast
Circularities

Aanknopingspunten voor CE beleid in maatschappij

Geef aandacht aan alle mogelijkheden voor een circulaire economie

- Zet in op hogere treden R-ladder en stimuleer nieuwe samenwerkingsverbanden voor recycling, hergebruik, reparatie en diensten.
- Combineer circulair met andere doelen, zoals de klimaatopgave en het nastreven van andere maatschappelijke doelen. Denk aan circulaire woningbouwplannen en werk- en leertrajecten voor sociaal kwetsbare groepen in kringloopwinkels.

Vergroot het draagvlak en de betrokkenheid van bedrijven en burgers

- Wijs op de gangbare activiteiten en laat zien dat 'circulair' normaal is.
- Wijs mensen met circulaire ideeën naar een loket die helpt met omgang met wet- en regelgeving.
- Breng circulair dichtbij de mensen. Initiatieven die circulair en lokale en sociale doelen combineren staan dicht bij de mensen, want ze verschaffen een oplossing voor problemen die burgers direct ervaren.
- Circulaire economie brengt verschillende partijen bij elkaar. De kunst is gebruik te maken van de mobiliserende en verbindende kracht die circulaire initiatieven in de samenleving lijken te hebben.

Tools

De spotlights voor Gemeenten

Regio West-Brabant

De regels voor een circulaire economie

Daly 1992, 1996

Hernieuwbare hulpbronnen

Voorbeelden: vis, bossen, bodem, grondwater

Regel: Niet sneller gebruiken dan het zich hernieuwd

Niet-hernieuwbare hulpbronnen

Voorbeelden: minarelen, metalen, fossiele brandstof

Regel: Niet sneller gebruiken dan hernieuwbare substituten ervoor in de plaats kunnen komen

Vervuiling en afval

Voorbeelden: broeikasgassen, chemisch afval, elektronisch afval, textiel, huisvuil

Regel: Niet sneller uitstoten/afdenken als natuurlijke systemen kunnen absorberen of recyclen

[Bekijk](#) de publicatie van het Planbureau voor de Leefomgeving

Geef zelf het goede voorbeeld

- Sluit aan bij het Nationaal Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ([MVI](#)).
- Launching customer; feedback teruggeven. In spotlight zetten.
- Integreer in elk (beleids)voorstel circulariteit.
- Wees een circulaire opdrachtgever
 - Met gronduitgifte, in bouwtrajecten en met woningcoöperaties
 - Maak slim gebruik van de rol van OMWB
 - Richting afvalverwerkers
 - Bij de ontwikkeling van bedrijvenparken

Bekijk het [webinar](#)
circulair inkopen

Tools

De sleutels van Gemeenten

Regio West-Brabant

.... en inspireer anderen!

Ontwikkel circulaire visie en beleid

(klik [hier](#) voor inspiratie uit Rotterdam)

Maak keuzes voor impact. Bijvoorbeeld:

Inspireer inwoners

- Pak voedselverspilling aan: de wereldwijde [voedselverspilling](#) stoot bijna net zoveel uit als China
- Geef kringloopwinkels gratis toegang tot de milieustraat
- Zet een [Circulair ambachtscentrum](#) op om afval een nieuw leven te geven

Inspireer het MKB via bedrijvenparken

- Zet [Symbiosis4Growth](#) in om vraag en aanbod reststromen te koppelen
- Reik prijzen uit aan circulaire koplopers
- Pak afval aan bij bedrijven – de afvalberg van bedrijven is 3 maal zo groot als die van huishoudens

CIRCULAIR LOKET.

**STARTPUNT VOOR ALLE VRAGEN OVER
ONDERNEMEN MET AFVAL**

Tools

De sleutels van Gemeenten

Juist onze regio heeft
een groot belang bij
een succesvolle
transitie naar een
circulaire economie

**Neem contact op voor
meer informatie of om
te sparren over
circulaire economie in
uw organisatie!**

**06-46017248
mark.kok@west-brabant.eu**

**Mark Kok
Kwartiermaker Circulaire Economie
Regio West-Brabant**

Een **krachtige & circulaire**
regio, daar werken we
samen aan

